

სამრეწველო პოლიტიკის ევროპული სტრატეგია და საქართველო

ლევან გაგვიშვილი
ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი
აგრარული უნივერსიტეტი

მაია ბენია
დოქტორი, სტუ-ს ასოცირებული პროფესორი

აბსტრაქტი

ინიციატივა „სამრეწველო პოლიტიკა გლობალიზაციის ეპოქაში“ ფოკუსირებას ახდენს ათამდე ისეთ აქტივობაზე, რომელიც ხელს შეუწყობს ევროპის სამრეწველო კონკურენტუნარიანობის ამაღლებას, აქცენტებს გააკეთებს მცირე და საშუალო საწარმოების გაძლიერებაზე, ნედლეულის მიწოდებასა და უკეთეს მენეჯმენტზე. ქვეყნები, რომელთა მიზანსაც წარმოადგენს მდგრადი ეკონომიკური განვითარება, ორი

ერთმანეთთან გადაჯაჭვული რთული გამოწვევის წინაშე დგანან - ესაა ფუნდამენტური ცვლილებები, რაც გულისხმობს უნარების, კვალიფიკაციისა და ფართო ინსტიტუციონალური კომპეტენციების აკუმულირებას, ასევე ძირეული სტრუქტურული ცვლილებები.

საძიებო სიტყვები: სამრეწველო პოლიტიკა, ეკონომიკური ზრდა, წარმოება, სტრუქტურული ცვლილებები, ჰორიზონტალური ინდუსტრიული პოლიტიკა, კონკურენტუნარიანობა, მდგრადი განვითარება.

EUROPEAN INDUSTRIAL POLICY STRATEGY AND GEORGIA

Levan Gagvishvili
Georgian Agrarian University Associate Professor
Maia Benia
GTU - Associate Professor

ABSTRACT

To increase competitiveness, it will focus on strengthening small and medium enterprises, raw material supply and better management. Countries aiming for sustainable economic development, two They face a difficult challenge intertwined with each other - these are fundamental changes that involve skills, qualifications and Accumulation of broad institutional competencies as well as fundamental structural changes.

Key-words: Industrial policy, economic growth, manufacturing, structural change, horizontal industrial policy, competitiveness, sustainable development.

* * * *

სამრეწველო პოლიტიკა არის მთავრობის სტრატეგია, მოარგოს ეკონომიკური სტრუქტურა არსებულ რეალობას და დაეხმაროს ეკონომიკის პრიორიტეტულ სექტორებს კონკურენტუნარიანობის ამაღლებაში, თუმცა, არსებობს კონტრარგუმენტებიც მთავრობის მიერ განხორციელებული სამრეწველო პოლიტიკის ეკონომიკურ განვითარებაზე ზემოქმედებისა და მისი ეფექტის შესახებ. ბევრი მკვლევარისათვის ეკონომიკური განვითარება ინდუსტრიალიზაციასთან ასოცირდება. სხვადასხვა სახის საბაზრო ლაფსუსების გამო, შეუძლებელია დაველოდოთ განვითარების თვითდინებაზე მიშვებით განხორციელებას. სახელმწიფოს როლი წარმოჩინდება ეკონომიკის სტიმულირებაში სწორედ სამრეწველო პოლიტიკის გატარებით. თუ ჩავთვლით რომ ეკონომიკური ზრდის საკვანძო ფაქტორს წარმოადგენს თავისუფალი ბაზრის ეფექტიანობა და თვითორგანიზების უნარი, რომელიც ეფუძნება ბაზრის ლიბერალიზაციას, დერეგულაციას, გახსნილობასა და კონკურენციას, (ეს საკიტხები ასახულია ვაშინგტონის კონსენსუსის დოკუმენტში) ხოლო ინდუსტრიული პოლიტიკა კი ქვეყნის განვითარებისათვის საჭირო არ არის, მალევე დავრწმუნდით რომ ასე არ ყოფილა. აღმოჩნდა რომ ეს მიდგომა მთელ რიგ ქვეყნებში არცთუ წარმატებული აღმოჩნდა. ზოგიერთმა ქვეყანამ, რომელმაც განსხვავებული ინდუსტრიული ზრდის პოლიტიკა გაატარა, ბევრად უკეთესი შედეგი მიიღო. მაგალითად ე.წ. „აზიის ვეფხვების“ -ჰონგ-კონგი,

სამხრეთ კორეა, ტაივანი და სინგაპური, ექსპორტის სუბსიდირების პოლიტიკით განპირობებული ბრწყინვალე ეკონომიკური წარმატება. ვაშინგტონის კონსენსუსის მარცხის საყოველთაო აღიარების შემდეგ, ინტერესი სამრეწველო პოლიტიკის მიმართ ზრდის ტენდენციით ხასიათდება. გლობალურმა ფინანსურმა კრიზისმა გააძლიერა ინდუსტრიული პოლიტიკის გატარებისა და ინსტიტუციონალური მოწყობის მნიშვნელობა.

სამრეწველო პოლიტიკის თეორიული არგუმენტი ეფუძნება იდეას, რომ ბაზარმა თავისი მექანიზმით ნაკლებად შესაძლებელია მოგვცეს სოციალურად მისაღები შედეგი, გარე ეფექტებისა და კოორდინაციის წარუმატებლობის გამო. ეს განსაკუთრებით ეხება დარგებს, რომელიც იძლევა მსხვილ ეკონომიკურ ეფექტს და ინვესტაციის

ფართოდ გავრცელებას, მსხვილ ერთობლივ პროექტებს, რომელიც მოითხოვს კოორდინირებულ შეთანხმებულ მუშაობას. სოციალური სიკეთეების მისაღებად მთავრობამ შეიძლება მნიშვნელოვანი როლი შეასრულოს განსაკუთრებით იმ დარგების მხარდაჭერით, რომლებიც ხასიათდებიან მასშტაბის ან აგლომერაციის იგივე კლასტერის ეფექტით. კოორდინაცია დაკავშირებულია კარგ მმართველობასთან, რაც ბაზრისარასრულყოფილების რეზულტატების შესუსტების პოლიტიკის შემუშავებასა და განხორციელებას გულისხმობს. სამრეწველო პოლიტიკის ძირითადი მიზანია სტრუქტურული ტრანსფორმაცია რასაც ეკონომიკური ზრდისკენ მივყავართ. სტრუქტურული ტრანსფორმაციის გარეშე, ფაქტობრივად, მსოფლიოში ვერც ერთმა ქვეყანამ ვერ მიაღწია წარმატებას. ეს ნიშნავს ეკონომიკური საქმიანობის გადანაწილებას სოფლის მეურნეობას, მრეწველობასა და მომსახურებას შორის. ესე იგი სამრეწველო პოლიტიკაში განვითარების პროცესი ორგანიზდება სტრატეგიულ დონეზე ტექნოლოგიური და ინოვაციური პოლიტიკის, განათლებისა და კომპეტენციების ფორმირების, ვაჭრობის, მიზნობრივი დარგების მხარდაჭერის, კონკურენტუნარიანობისა და კონკურენციის რეგულირებასთან ერთად. წარმატებული პოლიტიკა მიზნად ისახავს ტრანსფორმაციის დაჩქარებას. ამისი არაერთი მაგალითია მსოფლიოში- მაგალითად, სამხრეთ კორეის რესპუბლიკის, ტაივანისა და ჩინეთის ეკონომიკის განვითარება სულაც არ უკავშირდებოდა ინსტიტუტების სწრაფ სრულყოფას, არამედ ისეთი პოლიტიკის წარმოებას ითვალისწინებდა, რომელმაც ბაზრის დაბრკოლებები დაძლია. სახელმწიფოს ეკონომიკაში ჩარევის პოლიტიკის, სუბსიდიებისა და საინვესტიციო პროექტების კოორდინაციის, მთავრობის კომპლექსური სტრატეგიის წყალობით, ეფექტიანად განხორციელდა რესურსების გადანაწილება თანამედროვე დარგებს შორის, რის შედეგადაც კაპიტალი და კვალიფიციური კადრები ინტენსიურად სინერგიულად გამოიყენება.

სამრეწველო პოლიტიკას გააჩნია მძლავრი პოტენციალი, თუმცა აქ რამე უნივერსალური რეცეპტი როგორც ასეთი ვერ გვექნება. სამრეწველო პოლიტიკის წარმატებული სტიმულირება უნდა უკავშირდებოდეს ქვეყნის ან დარგების სპეციფიკას. ამ შეხედულების მიხედვით, სხვადასხვა ქვეყანას შეუძლია იდენტური პოლიტიკის დანერგვა, თუმცა, განსხვავებული შედეგებით, რადგან მათ გააჩნიათ ბაზრის ჩავარდნის განსხვავებული წინაპირობა. ზოგს აქვს სოციალისტური წარსული, ზოგს სამხედრო დიქტატურის შედეგად ისეთი ზარალი, რომელსაც ვერ უმკლავდება და შესაბამისად რა სასტარტო მოცემულობა დავხდა რეფორმებს, ესაა საქმე. განვითარებად ქვეყნებში ინდუსტრიულ პოლიტიკისადმი ნეოლიბერალურ მიდგომას რამდენიმე ტენდენცია დაუპირისპირდა რომელმაც სულ სხვა ქრილში დაგვანახა ინდუსტრიული პოლიტიკა.

პირველი ალვნიშნით 2008 წლის ფინანსური კრიზისი, რომლის რყევების შემდგომ რიგი ქვეყნების ხელისუფლებამ უმუშევრობის შესამცირებლად აქტიურად დაიწყო პოლიტიკის განხორციელება ინდუსტრიებისა და ორგანიზაციების გადასარჩენად. მეორე ფაქტორი ის იყო რომ ბაზრების გლობალიზაციის გაფართოებამ განაპირობა ადგილობრივი დარგების

დაცვისა და რეგიონალური განვითარების სტიმულირების აუცილებლობა. მესამე მიზეზი ის გახლავთ რომ ეკონომიკაში სტრუქტურული ძვრების შედეგად ინდუსტრიულმა პოლიტიკამ მოიცვა ახალი დარგები. კერძოდ, ინდუსტრიული პოლიტიკის განვითარება განიხილება და ორგანიზდება სტრატეგიულ დონეზე ტექნოლოგიურ და ინოვაციურ პოლიტიკასთან ერთად ცხადია. მსოფლიო ციფროვიზაციის პროცესების ფონზე ეს გარდაუვალია. ზოგადად, სამრეწველო პოლიტიკა გაგებული უნდა იქნას, როგორც სტრატეგია, რომელიც მხარს უჭერს სტრუქტურულ ტრანსფორმაციასა და ქვეყნის ინდუსტრიის განვითარებას. აქ მოიაზრება ინოვაციები და ტექნოლოგიები, განათლება და ახალი უნარების ჩამოყალიბება, ვაჭრობა, მიზნობრივი დარგების მხარდაჭერი მექანიზმის შემუშავება, კონკურენტუნარიანობა და ჯანსაღი კონკურენციის დაცვა.

სამრეწველო პოლიტიკის რეალიზაციის პირველ ეტაპზე აქცენტის დასმა უნდა მოხდეს უკვე არსებული მრეწველობის მხარდაჭერაზე, მხოლოდ ამის შემდგომ კი ნახალისდეს კონკურენცია ბაზარზე. მრავალი წლის განმავლობაში ინდუსტრიული პოლიტიკა მნიშვნელოვან როლს თამაშობდა ევროპის ეკონომიკურ პოლიტიკაში, 1990-იან წლებში მისი მნიშვნელობა მრავალ ქვეყანაში გაფერმკრთალდა თითქოს, მათ შორის ევროკავშირის ქვეყნებშიც. ამ პერიოდში აქცენტი კეთდებოდა ერთიანი ბაზრისა და მონეტარული კავშირის ფორმირებასა და ევროპის გაფართოებაზე აღმოსავლეთ განზომილებაში. ბოლო ხანს ინტერესი სამრეწველო პოლიტიკასთან მიმართებით კვლავ განახლდა და იგი განსაკუთრებულ როლს თამაშობს ლისაბონის სტრატეგიის ფარგლებში. ვინაიდან მრეწველობა წარმოადგენს ინოვაციის, მწარმოებლურობისა და ექსპორტის ზრდის მნიშვნელოვან მამოძრავებელ ძალას, იგი იდენტიფიცირებულია, როგორც წამყვანი სექტორი მწარმოებლურობითი ტრანსფორმაციის პროცესში ტექნოლოგიური პროგრესის და ცოდნის გადაცემის შესაძლებლობების გამო. ამას გარდა, მრეწველობა ქმნის მაღალკვალიფიციურ სამუშაო ადგილებს, როგორც პირდაპირი, ასევე არაპირდაპირი ეფექტის საშუალებით, სხვა სექტორებთან კავშირებით და შემოსავლის მასტიმულირებელი ეფექტით. ეკონომიკურმა კრიზისმა შეგვახსენა რეალური სექტორის, განსაკუთრებით, მრეწველობის მნიშვნელობა ეკონომიკურ ზრდასა და გაჯანსაღებაში. ევ-

როპის ეკონომიკის გაჯანსაღება ძირითადად განპირობებული იყო სამრეწველო პროდუქტების ექსპორტით. მიუხედავად იმისა, რომ მრეწველობის წილი ეკონომიკის სხვა სექტორებთან შედარებით ევროკავშირის მშპ-სა და დასაქმებაში შემცირდა, ეს სექტორი კვლავ მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ეკონომიკის მოდერნიზებაში. გარდა ამისა, მრეწველობის მნიშვნელობა უფრო დიდია, ვიდრე ეს ჩანს სტატისტიკურ მონაცემებში. კერძოდ, მრეწველობაში დასაქმებულია ყოველი მეოთხე ადამიანი, მაშინაც, როდესაც ყოველი დამატებითი სამუშაო ადგილი მრეწველობაში ქმნის 0,5-2 სამუშაო ადგილს სხვა სექტორებში. მრეწველობაში ფუნქციონირებადი საწარმოები მიდრეკილი არიან ინოვაციებისა და კვლევისადმი და, შესაბამისად, მწარმოებლურობის ზრდა აქ უფრო მაღალია, ვიდრე ეკონომიკის სხვა სექტორებში.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით იქმნება ახალი ხედვა ინდუსტრიულ პოლიტიკასთან მიმართებაში, რომელიც რადიკალურად განსხვავებულია ძველი მიდგომებისაგან და დაკავშირებულია სტრუქტურულ ცვლილებებთან. ევროსაბჭოს მიერ შემოთავაზებულია ხედვა, რომელიც გულისხმობს ახალ სისტემური ინდუსტრიული პოლიტიკის კონცეფციას, უნდა იყოს ახალ ტექნოლოგიებსა და საზოგადოების გრძელვადიანი მიზნების მხარდაჭერაზე ორიენტირებული. ეს მიდგომა სცდება მთავრობის ჩარევის ხედვას, რომელიც არგუმენტირებულია ბაზრის და კოორდინაციის ჩავარდნით. აშშ, ევროპული კომისია და OECD ემხრობიან რეინდუსტრიალიზაციას და

ინდუსტრიაზე ორიენტირებულ ინტეგრირებულ პოლიტიკას, განსაკუთრებით 2008 წლის ფინანსური კრიზისის შემდეგ.

ევროკავშირის განახლებული ინდუსტრიული პოლიტიკის სტრატეგია წარმოადგენს ყოვლისმომცველ დოკუმენტს, რომელიც აერთიანებს როგორც ყველა არსებული სექტორისათვის დამახასიათებელ, ასევე ჰორიზონტალურ ინიციატივებს. იგი გულისხმობს ინდუსტრიული და ინოვაციური პოლიტიკის სისტემურ მიდგომას, რომლის მამოძრავებელი ძალა არის ახალი ხედვა, ხოლო ბიძგს იძლევა კონკურენცია და გახსნილობა ღია პოლიტიკა. დოკუმენტის მიხედვით, მომავალზე ორიენტირებული ინდუსტრიული პოლიტიკა უნდა იყოს სისტემური იმ გაგებით, რომ ის უნდა მომდინარეობდეს საზოგადოების მიზნებიდან, ფართო მასების კეთილდღეობის გათვალისწინებით. ინოვაციური პროცესი უნდა იყოს სოციალური და ეკოლოგიური ინოვაციის მამოძრავებელი. ინდუსტრიული პოლიტიკის ფარგლებში ასევე გამოყენებულ უნდა იქნეს ცვლილებების მასტიმულირებელი ისეთი ძალები, როგორიცაა კონკურენცია,

გლობალიზაცია, უწყვეტი განათლება და ტრენინგები, ახალი დარგების ათვისება, რომელიც ხელს შეუწყობს შემოსავლების ზრდას.

ევროპული კომისიის ახალი ინდუსტრიული პოლიტიკა ემყარება ჰორიზონტალურ მიდგომას, რომლის მიზანია საწარმოების კონკურენტუნარიანობის ამაღლება შესაფერისი ბიზნესის გარემოს უზრუნველყოფით, შეღავათების მექანიზმის გამოყენებით კვლევასა/განვითარებასა და ინოვაციებში ინვესტიციებით, მცირე და საშუალო ბიზნესის მხარდაჭერით, ქალი სტარტაპერების ბიზნესში ჩართულობის სტიმულირებით, კოოპერირების პრინციპების გაძლიერებით, მომსახურების უზრუნველყოფით საწარმოთა

ქსელებისა და ტექნოლოგიური პარკის შექმნით, თანამშრომლობის მხარდაჭერით ინდუსტრიასა და კვლევით ინსტიტუტებს შორის. ეს ჰორიზონტალური პოლიტიკა იყო ერთ-ერთი ცენტრალური საკითხი 2000 წელს მიღებული ლისაბონის სტრატეგიაში, რომელიც მოგვიანებით 2010 წელს შემუშავებულ ევროპის-2020-ის სტრატეგიაში აისახა. ჰორიზონტალური ინდუსტრიული პოლიტიკა გამართლებულია და წარმოადგენს ნეიტრალურ პოლიტიკას, როგორიცაა მაკროეკონომიკური სტაბილურობის შენარჩუნება, კონკურენტული გაცვლითი კურსის დასტაბილურება, განათლებული და კვალიფიციური კადრებით გაჯერება და ზოგადად ბიზნესგარემოს გაუმჯობესება. ვერტიკალური პოლიტიკა კი თავის მხრივ გულისხმობს სფერო-სპეციფიკური დარგების სტიმულირებას, სადაც მთავრობის ჩარევა მიდის ქვეყნის ბიზნესმენსტრიმებისთვის საგადასახადო შეღავათების, სხვა ბენეფიტების, სხვადასხვა დაცვის ფორმების, სუბსიდიების დანესებით.

ლისაბონის სტრატეგიით ევროკავშირი მიზნად ისახავდა „კონკურენტული და დინამიკური, ცოდნაზე დაფუძნებული ეკონომიკის უზრუნველყოფას, რომელსაც შეუძლია მდგრადი ეკონომიკური ზრდა უფრო მეტი და უკეთესი სამუშაო ადგილების შექმნით და სოციალური ინტეგრაციით.“ ამჟამად ევროკავშირის პოლიტიკა განერილია ევროპის 2020 წლის სტრატეგიაში („ევროპა 2020 – სტრატეგია მდგრადი და ინკლუზიური

ზრდისთვის“) რომელიც დამტკიცებულია 2010 წლის ივნისში. ამ სტრატეგიამ ფაქტობრივად ჩაანაცვლა ლისაბონის სტრატეგია. ის უზრუნველყოფს ევროპაში ეკონომიკური პოლიტიკის ახალ ხედვას. ევროკავშირის ინდუსტრიული პოლიტიკის ძირითად პრინციპებში აღწერილია სამრეწველო პოლიტიკის ბუნება, რომელიც დაფუძნებულია ჰორიზონტალურ მიდგომაზე და გამიზნულია, უზრუნველყოს ხელსაყრელი ჩარჩო-პირობები მრეწველობის კონკურენტუნარიანობისათვის. ის ასევე არის წარმატებულად ინტეგრირებული ევროკავშირის რიგ პოლიტიკურ მიმართულებებში, რომლებიც დაკავშირებულია ვაჭრობასთან, შიდა ბაზართან, კვლევასა და ინოვაციებთან, დასაქმებასთან, გარემოსდაცვასა და საზოგადოებრივ ჯანდაცვასთან. ევროკავშირის ინდუსტრიული პოლიტიკა კონკრეტულ მიზ-

ნად ისახავს: „დააჩქაროს მრეწველობის მორგება სტრუქტურულ ცვლილებებთან“; „ხელი შეუწყოს გარემოსათვის ხელსაყრელი ინიციატივებისა და საწარმოების განვითარებას ევროკავშირის მასშტაბით, განსაკუთრებით მცირე და საშუალო ზომის საწარმოებში“; „ხელი შეუწყოს გარემოსათვის საწარმოებს შორის ხელსაყრელ თანამშრომლობას“ და ბოლოს „ხელი შეუწყოს სამრეწველო, ინოვაციური, კვლევითი და ტექნოლოგიური პოტენციალის უკეთეს გამოყენებას.“

ევროკავშირის ახალი ინდუსტრიული პოლიტიკის ძირითად პრინციპებში ასევე ასახულია ევროკავშირის ინსტრუმენტები, რომელთა გამოყენებით სამეწარმეო პოლიტიკა მიზნად ისახავს შექმნას გარემო პირობები, სადაც მეწარმეებსა და ბიზნესს შეეძლება ინიციატივების, იდეებისა და შესაძლებლობების გაფართოება. მიუხედავად ამისა, სამრეწველო პოლიტიკის რეალიზაციისას გათვალისწინებულ უნდა იქნეს ცალკეული სექტორების მახასიათებლები და მათ წინაშე არსებული გამოწვევები.

2005 წლის ივლისში ევროპის კომისიამ გამოსცა კომუნიკე „ლისაბონის პროგრამის განხორციელება: პოლიტიკის ჩარჩო ევროკავშირის წარმოების გასაძლიერებლად 2008 წლის ევროკომისიამ კომუნიკეში სახელწოდებით „მდგრადი მოხმარება და წარმოება და მდგრადი სამრეწველო პოლიტიკის სამოქმედო გეგმა“ ჩამოაყალიბა ინდიკატორების ინტეგრირებული პაკეტი, უფრო მდგრადი მოხმარებისა და წარმოების ხელშესაწყობად იმ პერიოდში, როცა ევროპული ეკონომიკა ზრდის ტემპით გამოირჩეოდა.

ახალ სტრატეგიაში ხაზგასმულია შვიდი მთავარი ინიციატივა, რომელთაგან ოთხი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ევროკავშირის ინდუსტრიის კონკურენტუნარიანობის ასამაღლებლად: „ინოვაციური კავშირი“, „ციფრული დღის წესრიგი ევროპისთვის“, „სამრეწველო პოლიტიკა გლობალიზაციის პერიოდში“ და „ახალი უნარ-ჩვევები ახალი სამუშაო ადგილებისათვის“. ინიციატივა „სამრეწველო პოლიტიკა გლობალიზაციის ეპოქაში“ ფოკუსირებას ახდენს ათამდე ისეთ აქტივობაზე, რომელიც ხელს შეუწყობს ევროპის სამრეწველო კონკურენტუნარიანობის ამაღლებას, აქცენტებს გააკეთებს მცირე და საშუალო საწარმოების გაძლიერებაზე, ნედლეულის მიწოდებასა და უკეთეს მენეჯმენტზე. ქვეყნები, რომელთა მიზანსაც წარმოადგენს მდგრადი ეკონომიკური განვითარება, ორი ერთმანეთთან გადაჯაჭვული რთული გამოწვევის წინაშე დგანან - ესაა

ფუნდამენტური ცვლილებები, რაც გულისხმობს უნარების, კვალიფიკაციისა და ფართო ინსტიტუციონალური კომპეტენციების აკუმულირებას, და რაღა თქმა უნდა ასევე სტრუქტურული ცვლილებები. სხვადასხვა ქვეყნის გამოცდილება ადასტურებს, რომ განვითარებად ქვეყნებში სწრაფი ეკონომიკური ზრდა მხოლოდ ფუნდამენტუ-

რი ფაქტორების ძირეული აკუმულირებით ვერ მიიღწევა, არამედ მას ზურგს უნდა უმაგრებდეს სტრუქტურული ტრანსფორმაციის პროცესი რომელსაც სახელმწიფოს მხარდაჭერა სჭირდება. ამ მხრივ საქართველოს კარგად აქვს გასააზრებელი თავისი რესურსული პოტენციალი და მენტალური მზადყოფნა სტრუქტურული ცვლილებებისადმი, კომპეტენციის ხარისხი, ინოვაციებისადმი ლიაობა, უწყვეტი განათლების ტემპები, ევროკავშირის მხარდაჭერა და რეფორმების იმპლემენტაცია.

ამ მხრივ საქართველო - 2020 სტრატეგიაში გაწერილია ამოცანები - პირველი, ეკონომიკის რეალური (წარმოების) სექტორის განვითარებაზე ორიენტირებული სწრაფი და ეფექტიანი ეკონომიკური ზრდის უზრუნველყოფაა, რაც განაპირობებს ქვეყანაში არსებული ეკონომიკური პრობლემის გადაჭრას, სამუშაო ადგილების შექმნასა და სიღარიბის დაძლევას. მეორე - ინკლუზიური ეკონომიკური ზრდის ხელშეწყობი ეკონომიკური პოლიტიკის გატარება. მესამე - ძირითადი პრინციპი - ეკონომიკური განვითარების პროცესში ბუნებრივი რესურსების რაციონალური გამოყენება, ეკოლოგიური უსაფრთხოებისა და მდგრადობის უზრუნველყოფა და ბუნებრივი კატაკლიზმების რისკების თავიდან აცილება. სამეწარმეო პოლიტიკის თვალსაზრისით მნიშვნელოვანი დოკუმენტია „საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმება“, რომლის განუყოფელი ნაწილია ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის ჩამოყალიბება, მიზნად ისახავს ევროკავშირის შიდა ბაზარზე საქართველოს ეტაპობრივ ეკონომიკურ ინტეგრაციას და ახალ პერსპექტივებს ქმნის ქართული კერძო სექტორის კონკურენტუნარიანობის ასამაღლებლად. ხელისშემშლელ მთავარ ფაქტორად გამოიკვეთა კერძო სექტორის დაბალი კონკურენტუნარიანობა, არასათანადო დონის დამიანური კაპიტალი და ფინანსებზე ხელმისაწვდომობა, საბანკო სექტორის მაღალი საპროცენტო განაკვეთი. აუცილებელია ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა და სამართლიანი და დაცული ბიზნესგარემოს შექმნა; ინოვაციებისა და სამეწარმეო უნარების განვითარება და ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის ზრდა; რეგიონალური განვითარების პოლიტიკის ეფექტიანი დაგეგმვა და განხორციელება რეგიონის შედარებითი უპირატესობის, სპეციფიკისა და პოტენციალის გათვალისწინებით. ადგილობრივი ინფრასტრუქტურის მოწესრიგება; ინოვაციური საქმიანობის და უახლესი ტექნოლოგიების გადაცემის და დანერგვის კომპლექსური ხელშეწყობა; კვლევისა და განვითარებისათვის საჭირო ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება და მათი კომერციალიზაციის ხელშეწყობა; ინოვაციისთვის საჭირო ინფრასტრუქტურის განვითარება; ინტელექტუალური საკუთრების უფლებების დაცვის გაძლიერება; თანამედროვე ტექნოლოგიებზე ორიენტირებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებ-

ის მოზიდვა; ექსპორტის გაფართოება და დივერსიფიცირება; აგრარული პროდუქტის ექსპორტის ხელშეწყობა; ექსპორტის განვითარების დამხმარე სისტემების შექმნა; საერთაშორისო სავაჭრო ურთიერთობების განვითარება/გაღრმავება; ინვესტიციების ხელშეწყობა ენერგეტიკის, ტრანსპორტის და ლოგისტიკის სფეროში; სახელმწიფოსა და კერძო სექტორს შორის თანამშრომლობის გაძლი-

ერება; კონკურენტული გარემოს ფორმირება და ინფორმაციული სისტემების განვითარება. ამ და სხვა ზომების გატარება ხელს შეუწყობს გრძელვადიანი ეკონომიკური ზრდის საფუძვლების შექმნას და მწარმოებლურობის სტიმულირებას ქვეყანაში. განხორციელებული რეფორმები ხელს შეუწყობს საქართველოს პოლიტეკონომიკურ ინტეგრაციას ევროკავშირთან.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. European Commission (2010, 2011, 2012) OECD (2012); Veugelers (2013);
2. EUROPE 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth /* COM/2010/2020 final / Brussels, 3.3.2010
3. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS. Europe 2020 Flagship Initiative Innovation Union. Brussels, 6.10.2010 COM(2010) 546 final
4. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS. A Digital Agenda for Europe. Brussels, 19.5.2010. OM(2010)245 final
5. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS. An Integrated Industrial Policy for the Globalisation Era Putting Competitiveness and Sustainability at Centre Stage. Brussels, 28.10.2010 COM(2010) 614 final
6. Ricardo, David. 1817. The Principles of Political Economy and Taxation. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
7. Papava V., Beridze T., Industrial policy and Trade Regime in Georgia. Eurasian Studies. Vol. 3. No. 4 1996/1997.
8. საქართველოს ეკონომიკური ტრანსფორმაცია: დამოუკიდებლობის 20 წელი. EILAT
2012 "ევროპული ინიციატივა – ლიბერალური აკადემია თბილისი".
9. სამთავრობო პროგრამა 2016-2020 წ. თავისუფლება სწრაფი განვითარება კეთილდღეობა. ნოემბერი 2016.